

УДК 74.01/.09:687.01

УКРАЇНСЬКИЙ АНДЕГРАУНД: ІНСПІРАЦІЯ В МИСТЕЦТВІ КОСТЮМА

НАУМЕНКО Анастасія, КОЛОСНІЧЕНКО Олена
Київський національний університет технологій та дизайну
3212793@gmail.com

У роботі проведено аналіз течії українського андеграунду 1960-1980-х років. Проаналізовано значення досліджуваного періоду та цінність мистецького доробку в контексті сучасного дизайну та моди. На основі проведеного дослідження розроблено колекції сучасного жіночого одягу, що відповідає модним тенденціям та презентує авторське бачення.

Ключові слова: колекція жіночого одягу, український андеграунд, шістдесятники, нонконформізм, мистецтво костюма

ВСТУП

Течія українського андеграунду 1960-1980-х років є вагомою складовою розвитку української культури, що транслювала мистецьке бачення використовуючи не прямі та метафоричні візуальні втілення альтернативного фідбеку на реальність того часу. Запозичення досвіду попередніх поколінь дозволяє глибше розуміти значення культурних меседжів та розширює національну свідомість мистецького сприйняття. В контексті сучасних трендів, розуміння витоків певних культурних джерел формує свіже бачення та дозволяє задовольнити потреби прогресивного соціального прошарку потенційних споживачів.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою роботи є розробка колекції жіночого одягу, що відображає в сучасних реаліях характерні риси мистецтва та візуальної культури течії українського андеграунду.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Український андеграунд – особлива культурна течія 60-80-х років ХХ століття, що виникла як відповідь на офіційну ідеологію та цензуру. Вона сприяла мистецькому розвитку в різних сферах – літературі, музиці, театральному мистецтві, живописі тощо. Відповідна рефлексія означеного наративу знайшла своє відображення і в мистецтві костюма. Таким чином люди транслювали своє розуміння світу, знаходили спільні цінності та формували певні ідентичні групи – дисиденства, шістдесятництва, самостійної діяльності громадськості тощо.

Значний вплив на мистецтво періоду українського андеграунду створили роботи С. Параджанова і О. Довженка в сфері кінематографу та фотографії, втіленню головних ідей яких сприяв стрімкий розвиток науково-технічного прогресу. В умовах ускладненої комунікації з західним світом

українські митці намагалися віднайти власне місце для вираження своїх ідей. З іншого боку вплив на загальну культуру здійснювався через урбанізацію – люди з сільської місцевості привозили з собою наробки ужиткового мистецтва, що поступово набували стандартизації.

Аналізуючи стан суспільства за кордоном в означений період, можна констатувати, що ці роки фонтанували новими ідеями, нонконформістськими рухами хіпі, панків та виникнення політичного мистецтва. Але якщо на Заході вираження думок було вільним та прямим в візуальній та текстовій формах, то в Україні думки виражалися в концептуальній, символічній, метафоричній та, часто, алегоричній формах. За словами Тетяни Лупак «...нонконформістська першооснова для всіх шкіл пронесла основну лінію джерельної бази, а саме символізм і знаковість. Неможливість відтворювати усі ідеї в чистому вигляді примушувало художників вдаватись до метаморфоз з формою, звертатись до семантики народного мистецтва» [1].

Таким чином ознаками нонконформістського напрямку можна виокремити національну основу – «поєднання традицій народного мистецтва з новою естетикою» [1]. Мистецтво масової культури часто було поетичним, розвивалося найвніше мистецтво, за допомогою якого прикрашали хати, розшивали подушки, декорували предмети домашнього вжитку тощо. Поряд з цим, митці застосовували експериментальні техніки, використовували нетрадиційні матеріали візуалізуючи авторське автентичне бачення.

Світова мода періоду українського андеграунду зазнавала в цей час суттєвих змін – під впливом соціальних та політичних трансформацій змінювалися і форми та типи одягу. Характерними були чисті та зрозумілі лінії, міні-спідниці, впевнені та яскраві кольори. У 70-80-х роках ХХ століття свій розвиток розпочав стиль «powerdressing», що символізував владу та впевненість виражаючи це адаптацією раніше типових для чоловічого костюма форм в жіночий одяг – костюми, піджаки із наплічниками, в'язані светри тощо.

Українська мода в цей час мала доволі закритий характер, були визначені стандарти, декор, принти, крій. Серед декоративного оздоблення матеріалів цікавим напрямом був розпис тканини. В українському андеграунді стиль «powerdressing» виражався через експерименти, які включали елементи традиційного українського вбрання, адаптовані до тогочасних тенденцій – поєднання класичних кроїв з авангардними деталями, використання яскравих кольорів та нестандартних аксесуарів, що сприяло вираженню особистості та самобутності.

З часів здобуття незалежності України тема національної культури представляється в багатьох елементах різних колекцій одягу. На основі оточення, в якому зростало нове покоління, сформувалася певна група, яка змінює своє бачення на сприйняття моди, як виклик суспільству. Сучасниками формулюються нові запитання – інтерпретація бачення стилю попередніх поколінь, проектні практики та реальні кейси використання провокаційних рішень, форм, кольорів шляхом переосмислення концепції традиційного одягу. Тож експериментальність становить вагомий частину в творчості сьогодення. На це вплинула зокрема культура андеграунду та нонконформістського руху в світі в даний період.

Розроблена колекція є подальшим втіленням розвитку авторських думок в сенсі місця творчості та одягу в країні на сьогоднішній день. При цьому відсилання до андерграунду є найближчим в контексті часу, значимості та духу до сучасності.

Провідні форми колекції поєднують в собі культуру спротиву і явища десидентів. Серед них це візуальність самвидаву, альтернативне мистецтво або концептуалізм, що відрізнялись від соцреалізму. Елементами нонконформізму можна назвати посилання до українського мистецтва початку століття, авангарду та експериментального мистецтва. Альтернативне втілення культурного бачення переплітається з політичною активністю, візуальні матеріали містять символи опору та протесту, як кулаки, стоїчні образи, історії-символи в стилі бойчукізма. Але все ж своєю головною ідеєю колекція звертається до поетичності українського мистецтва, яке об'єднує собою всі прояви українського андеграунду минулих років.

В образах використані стилізовані форми візуальних елементів – текстильних килимків, предметів інтер'єру, декорацій, посуду, іграшок тощо. Все це поєднується із адаптованими техніками – аплікацією, вишивкою, ручним мереживом, стрічками, що застосовані в контексті типових для андеграунду форм одягу – костюми, плащі, сорочки, трикотажні та хутряні вироби тощо. Під час виконання авторської розробки дизайну колекції у відповідності до концепції частково застосовано колажування, 3D маніпуляція із тканиною та моделювання форми за допомогою програми 3DClo.

Рис. 1. Ескізи блоку розробленої колекції жіночого одягу

Основними кольорами блоку є синій, чорний, білий, червоний та зелений з акцентними кольорами жовтого та бузкового. Серед основних матеріалів використовується полотно, що схоже на домотканне, трикотаж, костюмна тканина. Додатковими матеріалами, що застосовуються в деяких моделях – овече хутро, сорочкова тканина, шкіра. В якості декоративного доповнення додані стрічки, тонка напівпрозора тканина для створення реалістичних об'єктів, таких як квіти, плетення килимків з обрізків трикотажу, скріплені нитками.

ВИСНОВКИ

В дослідженні розглянуто течію українського андеграунду 1960-1980-х років, що став не лише культурним явищем, а й створила власну розповідь – сукупність ідей, образів та символів, що візуалізували погляди та цінності митців. Ця культурна течія увібрала в себе риси поетичної української культури та неконформістського руху даного періоду. Він відіграв важливу роль у розвитку мистецтва сформувавши платформу для вільно вираження поглядів, спонукавши своєю сміливістю до авторських експериментів в різних сферах мистецтва, особливо в дизайні костюма. Український андеграунд посприяв формуванню унікального стилю та ідентичності, що відображають творчість та самовираження. Таким чином на основі проведеного дослідження розроблено колекцію жіночого одягу, яка поєднує в собі візуальні та ідейні елементи течії та актуальні тенденції моди сьогодення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лупак Т. Специфіка регіональних неконформістських мистецьких шкіл України 60–80-х років ХХ століття. *Науковий вісник Чернівецького університету. Збірник наук. праць*. С. 665-666.
2. Ліпер К. 25 game-changing looks from the 1960s that we're still into today. *Marie Claire*. 2019. URL: <https://www.marieclaire.co.uk/fashion/1960s-fashion-icons-designers-trends-34260>
3. Сидоренко В. Д. Візуальне мистецтво від авангардних зрушень до новітніх спрямувань: *Розвиток візуального мистецтва України ХХ—ХХІ століть / Ін - т проблем сучасн. мист - ва Акад. мист - в України*. Київ, 2008.

NAUMENKO A., KOLOSNIHENKO O.

UKRAINIAN UNDERGROUND: INSPIRATION IN THE ART OF COSTUME

The work analyzes the cultural movement of the Ukrainian underground in the 1960s-1980s. The significance of the studied period and the value of the artistic work in the context of modern design and fashion are analyzed. On the basis of the conducted research, collections of modern women's clothing have been developed that correspond to fashion trends and present the author's vision.

Key words: *women's clothing collection, Ukrainian underground, sixties, non-conformism, costume art*